

keerd evenredig aan het bedrag der belasting voor meubilair en vensters per hoofd te betalen.

Bij een onderzoek naar de toestanden in Parijs zelf werden door BERTILLON analoge resultaten verkregen.

Ook in Pruissen, Beieren, Denemarken en in ons land bleek de welvaart niet bevorderlijk aan, doch wel remmend en beperkend voor de nataliteit.

Indien mijne waardeering der feiten juist is, is de toeneming van sterfte aan carcinoom per 1000 personen voor een belangrijk deel afhankelijk van de nataliteit uit hoofde van de omstandigheid, dat deze van invloed is op den opbouw der bevolking naar den leeftijd.

Doch de factoren, die de nataliteit beheerschen, werken nog langs anderen weg in den zelfden zin. Mindere waardeering der geestelijke goederen leidt niet alleen tot hoogere waardeering van materieel bezit maar ook tot toenemende zorg voor het lichamelijk welzijn, mitsdien zoowel tot intensieve bevordering der hygiëne, welke aanleiding geeft tot daling der mortaliteit (en dus ook de leeftijdsklassen, waarin het carcinoom het meest veelvuldig voorkomt, sterk doet toenemen), als tot intensieve geneeskundige behandeling bij ziekte en dus tot spoediger en zekerder herkennen van den aard van een chronisch lijden als de kanker.

Of bovendien de kanker in werkelijkheid frequenter is geworden kan eerst blijken nadat de invloed van de bovenbedoelde factoren op de cijfers der kanker-sterfte quantitatief nauwkeurig zal zijn vastgesteld.

Uit het voorgaande blijkt, dat ik de stijging van het aantal dergenen, die niet tot eene kerkelijke gezindte behooren, de daling der nataliteit, de daling der sterfte inzonderheid die aan tuberculose, en de stijging van de carcinoom-sterfte als onderling nauw samenhangende verschijnselen beschouw en de laatste van deze verschijnselen meer van secundairen dan van primairen aard acht te zijn.

Wat de kerk kan en behoort te doen ten aanzien van de eerste twee der bovengenoemde verschijnselen laat ik thans onbesproken.

Tegenover de dalende nataliteit kan de Staat niet onverschillig